

РАГУЛІНА АНАСТАСІЯ, здобувач вищої освіти
 Науковий керівник – **БУРКОВСЬКА АЛЛА**, к.е.н., доцент,
 доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
 Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОПОДАТКУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Електронна комерція переживає надзвичайно швидкий ріст, стаючи основним методом купівлі та продажу товарів і послуг в сучасному світі. Проте, із зростанням популярності електронної комерції виникають нові питання щодо оподаткування цього сектору. Нові технології і глобальні ринки створюють складнощі для законодавства у забезпеченні справедливого та ефективного оподаткування.

Встановлено, що ринок електронної комерції України стрімко набирає популярність, однак у 2022 р. через повномасштабне вторгнення обсяги зменшились приблизно у 12 разів [1; 2]. Динаміка обсягів електронної комерції України наведена на рис. 1. Прогнозувалось повільне відновлення, але в 2023 р. результати майже досягли рівня 2019 р. і становили 1,7 млрд дол. США.

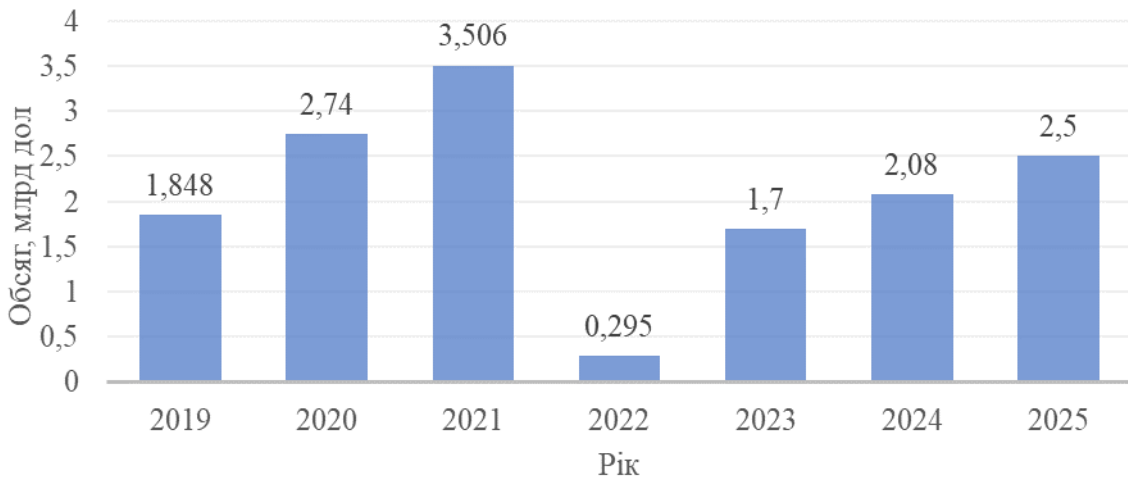

Рисунок 1. Динаміка обсягів електронної комерції України

Джерело: побудовано автором з використанням джерела [1; 2]

Існує думка [2], що важко передбачити тенденцію обсягів електронної комерції в теперішніх умовах, але перспективи є досить оптимістичними. Прогнозується, що в 2024 р. сума вже може сягнути позначки 2,08 млрд дол. США, а в 2025 р. – 2,5 млрд дол. США.

Правове регулювання сфери електронної комерції в Україні встановлюється через такі законодавчі акти як Цивільний кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про захист прав споживачів», а також спеціальний закон «Про електронну комерцію».

В даний момент оподаткування сектору електронної комерції реалізується за загальними та спрощеними принципами нарахування та сплати податків і зборів, не враховуючи специфіку цієї галузі. Використання загальних правил оподаткування для суб'єктів електронної комерції має наслідком практично

повну втрату контролю над величезними фінансовими ресурсами та їх виведення з-під оподаткування [3, с. 52]. Крім того, це надає можливість занижувати основні показники податкової бази. Недосконалість національного законодавства в цій сфері призводить до того, що інтернет-підприємства фактично не оподатковуються або не підлягають оподаткуванню через відсутність законодавчого механізму для цього, що загалом відкидає їх зі сфери державного та податкового регулювання.

Основним із складнощів є глобальний характер електронної комерції, адже Інтернет робить можливими покупки та продажі товарів і послуг між країнами без значних фізичних обмежень. Це створює проблему в тому, як ефективно збирати податки з цих трансакцій.

Багато електронних компаній знаходять способи мінімізувати свої податкові зобов'язання, використовуючи різноманітні правові та фінансові стратегії, такі як перенесення прибутку в країни з низьким рівнем оподаткування або використання податкової лазівки. Це призводить до втрати доходів для держав, а особливо для тих, які мають високі податкові ставки.

Для ефективного оподаткування електронної комерції необхідне міжнародне співробітництво. Країни повинні спільно працювати над розробкою стандартів і правил оподаткування, які враховують особливості цього сектору. Одним із можливих шляхів є створення міжнародних угод або конвенцій, які регулюватимуть оподаткування електронної комерції та забезпечуватимуть справедливі умови для всіх учасників ринку.

Технологічні рішення можуть також відігравати ключову роль у полегшенні оподаткування електронної комерції. Використання блокчейн-технологій та інших сучасних технологій може допомогти у відстеженні та аналізі трансакцій, що дозволить ефективніше збирати податки та запобігати ухиленню від оподаткування.

Запровадження системи MOSS (Mino One Stop Shop) розгрузило бізнес у сфері звітування та сплати ПДВ в Європейському союзі [4]. Тепер компаніям не потрібно отримувати окремі локальні ПДВ-номери в кожній країні ЄС, куди вони надають електронні послуги, достатньо лише зареєструватись у системі та надати інформацію про обсяг продажу своїх електронних послуг у кожній країні ЄС, а після цього система автоматично передає дані та сплачує ПДВ у відповідні країни, де цей податок стягується [4].

На сьогоднішній день, замість MOSS, у використанні з'явилися нові електронні інструменти, які дозволяють компаніям реєструватися для сплати ПДВ за всіма своїми транскордонними трансакціями в межах Європейського союзу. Один із таких інструментів, відомий як OSS (One Stop Shop), є розширеною версією MOSS і призначений для спрощення процесу оподаткування та звітності для онлайн-компаній, що працюють в Європейському Союзі; він дозволяє компаніям обирати одну з країн ЄС для реєстрації як платників ПДВ за всіма їхніми транскордонними онлайн-продажами товарів і послуг в межах ЄС, а продавці мають змогу надавати звітність до місцевих податкових органів на рідній мові, навіть якщо вони

здійснюють продажі за межами країни [5].

Ще одним засобом спрощення цього процесу є система IOSS (Import One Stop Shop), яка дозволяє постачальникам товарів із-за меж ЄС декларувати та сплачувати ПДВ для покупців всередині ЄС [5, с. 282]. Використання цих електронних інструментів дозволяє постачальникам здійснювати декларування та сплату ПДВ безпосередньо до місцевих податкових органів за їхнім вибором, уникнувши необхідності стягувати ПДВ від покупців при отриманні товарів. Ці кроки, запроваджені ЄС, сприяють створенню стабільного та впевненого середовища для розвитку електронної комерції у їхніх країнах-членах.

У наш час більшість електронних послуг, що надаються компаніями-нерезидентами фізичним особам, практично не оподатковуються ПДВ. Згідно з законодавством, обов'язок сплати ПДВ лежить на споживачеві цих послуг у випадку, якщо він є платником ПДВ або суб'єктом господарювання. Варто зауважити, що значна частина електронних послуг надається саме споживачам-фізичним особам, які не є суб'єктами господарювання. Така ситуація, коли ці послуги залишаються без оподаткування, призводить до створення неконкурентного середовища порівняно з вітчизняними постачальниками електронних послуг, які зобов'язані сплачувати ПДВ. Крім того, це призводить до збитків у вигляді недоотриманих податкових надходжень до бюджету.

Отже, оподаткування електронної комерції - це проблема, яка вимагає комплексного підходу та міжнародного співробітництва. Необхідно розробляти нові стратегії і технологічні рішення, щоб забезпечити справедливе та ефективне оподаткування цього швидко зростаючого сектору економіки. Тільки через спільні зусилля країн і використання новітніх технологій можна досягти успіху в цьому напрямку.

Список використаних джерел:

1. Як змінився ринок eCommerce в Україні у 2022 році. URL: <https://elit-web.ua/ua/blog/kak-izmenilsja-rynok-ecommerce-v-ukraine-v-2022-godu>.
2. Український ринок e-commerce активно відновлюється – головні тенденції інтернет-торгівлі. URL: <https://www.ucsc.org.ua/ukrayinskyj-rynok-e-commerce-aktyvno-vidnovlyuyetsya-golovni-tendencziyi-internet-torgivli/#>.
3. Крутько М. А. Проблемні аспекти правового регулювання оподаткування електронної комерції. *Знання європейського права*. 2022. № 6. С. 50–54.
4. Швиденко А. Оподаткування е-послуг: огляд світової практики - Юридична Газета. *Всеукраїнське професійне юридичне видання*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/opodatкування-eposlug-oglyad-svitovoyi-praktiki.html>.
5. Tovkun L. V., Yefremova K. V. Features of income taxation and tax administration from electronic commerce (comparative-legal aspect). *Juridical scientific and electronic journal*. 2023. No. 9. P. 280–283.

